

TUIN VAN LANDHUIS 'T WALIËN IN ERE HERSTELD

Als je van Zutphen naar Lochem rijdt zie je links een opvallend landhuis liggen. Dat is het Landhuis 't Waliën, een Rijksmonument met een fraai gerestaureerde tuin.

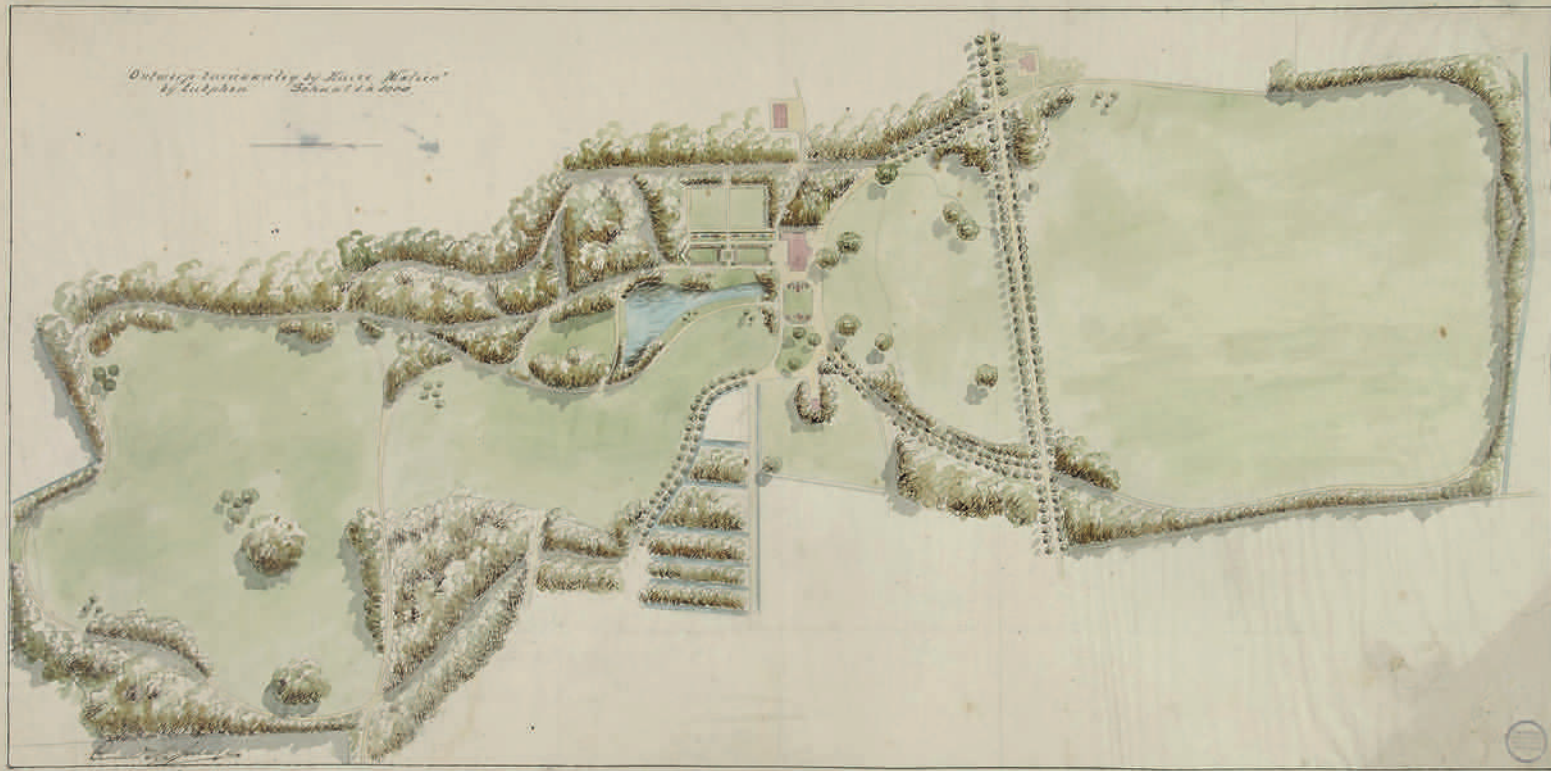
Het voornaam ogende gebouw is aan drie kanten omsloten door bos en staat op een verhoging met aan de voorzijde een glooiend grasveld. Daar omheen een grindpad, waarvan het middelpunt ligt bij de door zes Dorische zuilen omgeven entree. Aan de achterzijde ligt een bijzondere tuin naar een ontwerp van de beroemde tuinarchitect Leonard Springer. Het landhuis dateert van 1915 en is gebouwd naar ontwerp van architect J.W. Hanrath. Springer en Hanrath werkten eerder samen, ondermeer bij de bouw van Rhederoord op het landgoed Veluwezoom in Rheden. Dit soort landhuizen was in die tijd meestal het 'zomeroptrekje' van adellijke families, waarvan er in de Achterhoek veel resideerden. Dat was ook hier het geval. Opdrachtgeefster was Johanna Petronella Clasina van Doorninck- barones Van Reede tot der Aa. Godart Philip

Cornelis baron van Heeckeren van Waliën had op die plek al in 1843 een kleine boerderij tot een landhuis laten verbouwen, dat begin 20e eeuw werd afgebroken. Gezien zijn achternaam was de keuze voor de naam 't Waliën vrij logisch. Het geheel bestaat uit twee bouwlagen met een zolderverdieping. Een gevelsteen toont de symbolen van de Theosofische Beweging, waarvan zowel de opdrachtgeefster als de architect overtuigd lid waren. Sedert 1984 huisvest het landgoed, dat in bezit is van Natuurmonumenten, een antroposofische woongroep. Een van de oprichters is Lou ten Bosch (1923), een gedreven kunstschilder, die nog steeds actief is. Een deel van zijn omvangrijke werk wordt momenteel geëxposeerd in 'de EtalagE' in zijn geboorteplaats Dordrecht.

Symmetrie terug

Kortgeleden heeft de historische tuin een aanzienlijke verandering ondergaan. Als je nu over de zandpaden naar de heuvels achterin loopt is daar nog niet zoveel van te zien. Wel staan er symmetrisch wat kleine struiken, maar als je niet beter weet kunnen die er altijd al hebben gestaan. "Toch heeft de tuin een flinke opknappbeurt gehad", vertelt Maarten Vos, tuinbaas van de historische tuinen van Natuurmonumenten,

Oorspronkelijke ontwerp uit 1914

enthousiast. “Er ontbraken wat kenmerkende elementen uit het oorspronkelijke ontwerp. Daardoor was de symmetrie er voor een deel uit. Dat is bij een eerdere opknapbeurt in de jaren ‘80 van de vorige eeuw niet gebeurd. Die symmetrie hebben we weer teruggebracht. Ook de paden zijn verbreed en de grote wandeling hebben we weer in overeenstemming gebracht met het originele ontwerp”. De operatie kon worden uitgevoerd door een subsidie van de Provincie Gelderland in het kader van de zogenaamde Robuuste Investerings Impuls. Dat is een maatregel om werkgelegenheid te creëren en de economische structuur te versterken. Vos: “Voor het plan hebben wij SB4, een bureau voor historische tuinen, parken en landschappen ingehuurd en op basis daarvan heeft de uitvoering plaatsgevonden door Koninklijke Ginkel Groep”. Veel is er nog niet van te zien, maar dat gaat naarmate de lente vordert wel veranderen. “Om de grote perken hebben we Euonymus (kardinaalshoed) geplant en erin de nodige vaste planten. Verder zijn er in de borders rond het huis wat bloeiende heesters aangeplant en zijn er rond de grote weide struiken in de voorste strook bos aangebracht. Aan de kant van het huis hebben wij een ijzeren hekwerk rond de weide geplaatst, waardoor de tuinsfeer is hersteld”, aldus Vos.

Cirkel

In de weide laat een buurman Lakenvelders grazen waardoor het landelijke karakter wordt geaccentueerd. “Het bijzondere is dat deze weide een halve cirkel beslaat. Aan de overzij van de van de provinciale weg ligt de andere helft. Dat zicht wordt helaas doorbroken door een dubbele rij eiken die er destijds zijn aangeplant. Volgens plan moeten die ook nog weg om deze eenheid weer beleefbaar te maken”, zegt Vos. Voor en achter het huis is het gazon opnieuw ingezaaid. “De zandpaden hebben we geëgaliseerd. Daarbij zijn we de oude kantopsluitingen nog tegengekomen. Grind hebben we op de paden niet aangebracht. Zand is van oudsher gebruikelijk bij dit soort paden”, aldus Vos. Door aan de voet van de heuvels achter de tuin wat struiken bij

te planten is het zicht op de achterkant van het huis spannender geworden en verfraaid. Dat doet het landschappelijke element van het totaal nog beter uitkomen. Als de tuin in zomertooi is zal het effect van het herstelplan pas goed te zien zijn. Dan ziet de tuin er weer uit, zoals Springer die bedoeld had”.

Ook de bewoners van het huis zijn blij met de in ere herstelde tuin. Wel is het ooit door kunstschilder ten Bosch aangelegde natuurpad in de tuin door de renovatie verdwenen. “Dat is maar goed ook, want als je ouder wordt loop je het risico dat je struikelt over wortels en takken. Je kan dan zo maar een heup breken en dat is niet de bedoeling”, lacht hij. Wie mee wil helpen de eeuwenoude landschappen en gebouwen vol boeiende verhalen te beschermen, kan meedoen met Natuurmonumenten. Meer informatie: www.natuurmonumenten.nl.

Ton van Ingen Schenau

